

Briuselis, 2020 12 16
COM(2020) 822 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI, TARYBAI IR EUROPOS CENTRINIAM BANKUI**

Neveiksnių paskolų problemos sprendimas po COVID-19 pandemijos

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ TARYBAI, TARYBAI IR EUROPOS CENTRINIAM BANKUI

Neveiksnių paskolų problemos sprendimas po COVID-19 pandemijos

ĮVADAS

COVID-19 pandemija ES ir visame pasaulyje sukėlė staigų ekonomikos nuosmukį. Siekdamas apsaugoti namų ūkius ir įmones nuo jos poveikio ES reguliavimo ir priežiūros institucijos ėmėsi priemonių, kad paremtų bankų tiesioginį gebėjimą toliau skolinti ir padengti su pandemija susijusius nuostolius. Visų pirma priimtas Komisijos kovos su COVID-19 priemonių bankų sektoriuje rinkinys, kuris apima aiškinamąjį komunikatą dėl Sąjungos apskaitos ir prudencinių taisyklių sistemų („Parama įmonėms ir namų ūkiams COVID-19 pandemijos metu“)¹, taip pat tikslinius ES bankams taikomų prudencinių taisyklių (Kapitalo reikalavimų reglamento, KRR)² „greitus“ pakeitimus³, kuriais siekiama užtikrinti, kad bankai galėtų toliau skolinti namų ūkiams ir įmonėms sunkiausiu krizės etapu. Iš tikrųjų dabar bankai padeda įveikti krizę – tai iš esmės susiję su jų tvirta kapitalo pozicija po reikšmingų reformų, atliktų po 2008 m. finansų krizės. **Valstybės narės taip pat ėmėsi ryžtingų veiksmų, taikydamos paramos schemas, kad padėtų spręsti su likvidumu susijusias problemas, turinčias įtakos namų ūkiams ir įmonėms.** Pagal šias schemas paprastai taikomos valstybės garantijų sistemos ir (arba) mokėjimų atidėjimo priemonės (moratoriumai). Šios priemonės padeda skolininkams spręsti laikinas likvidumo problemas ir užkirsti kelią neveiksnių paskolų augimui. Šiuo atžvilgiu Europos bankininkystės institucija (EBI) neseniai nusprendė atnaujinti savo gaires dėl teisės aktų pagrindu ir ne teisės aktų pagrindu taikomų moratoriumų⁴. Komisija taip pat priėmė laikinąją sistemą, siekdama sudaryti sąlygas valstybėms narėms naudotis visomis valstybės pagalbos taisyklėse numatytais lankstumo galimybėmis, kad jos galėtų remti ekonomiką per COVID-19 protrūkį.

ES bankų sektoriaus finansinė būklė po pradinio COVID-19 sukulto ekonominio ir finansinio sukrėtimo išlieka gera, tačiau kyla rizika, kad ji gali blogėti. 2020 m. antrą ketvirtį vidutinis visų ES bankų 1 lygio kapitalo pakankamumo koeficientas siekė 16,4 proc., o vidutinis neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis buvo 2,8 proc. Svarbių finansų įstaigų padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis buvo pakankamas ir siekė 165,5 proc. Vis dėlto, nepaisant plataus masto paramos priemonių ES ir valstybių narių

¹ COM(2020) 169 *final*.

² Reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl prudencinių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms (OL L 176, 2013 6 27, p. 1).

³ Pakeitimai pradėti taikyti 2020 m. birželio 26 d., iki bankams pateikiant antro ketvirčio finansines ataskaitas. Žr. Reglamentą (ES) 2020/873 dėl tam tikrų patikslinimų, padarytų reaguojant į COVID-19 pandemiją (OL L 204, 2020 6 26, p. 4–17).

⁴ Žr. <https://eba.europa.eu/eba-reactivates-its-guidelines-legislative-and-non-legislative-moratoria>.

lygmeniu, pandemija smarkiai paveikė ekonomiką ir visos valstybės narės dabar patiria nuosmukį⁵. Bankai dirba su finansiškai pažeidžiamesnėmis įmonėmis ir asmenimis, visų pirma mažosiomis ir vidutinėmis įmonėmis (MVI), kurių pajamos ir finansavimo šaltiniai yra ne tokie diversifikuoti, ir tam tikromis pramonės šakomis (pvz., transporto, turizmo ir apgyvendinimo bei maitinimo paslaugų sektoriais). Todėl itin svarbu atidžiai stebėti padėtį ir galimas grėsmes finansiniam stabilumui bei užtikrinti, kad bankai ir toliau galėtų konstruktyviai prisidėti prie ekonomikos gaivinimo po jos nuosmukio. Siekiant užtikrinti, kad bankų balansuose nedaugėtų neveiksnių paskolų vidutiniu laikotarpiu, gali prireikti papildomų struktūrinių priemonių. Komisija rekomenduoja finansų įstaigoms, priežiūros institucijoms ir politikos formuotojams Sąjungos ir valstybių narių lygmeniu kartu imtis ryžtingų veiksmų finansų sistemos parengčiai gerinti ir taip didinti finansinį stabilumą ir remti ekonomikos atsigavimą.

Pastaroji ekonomikos krizė aiškiai parodė, kad reikia kuo skubiau spręsti atsinaujinusio neveiksnių paskolų kaupimosi bankų balansuose problemą. Todėl 2020 m. rugsėjo mėn. Komisija surengė apskritojo stalo diskusiją su viešojo ir privačiojo sektorių suinteresuotaisiais subjektais dėl neveiksnių paskolų problemos sprendimo po COVID-19 pandemijos, kad aptartų įvairius elementus, kurie galėtų sudaryti veiksmingą strategiją. Remdamasi šios apskritojo stalo diskusijos rezultatais, Komisija mano, kad veiksmingoje strategijoje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama papildomų politikos veiksmų deriniui, siekiant: i) toliau plėtoti finansinių sunkumų paveikto turto antrines rinkas⁶, kad neveiksnias paskolas būtų galima pašalinti iš bankų balansų, kartu užtikrinant tinkamą skolininkų apsaugą, ir ii) reformuoti nemokumo ir skolų išieškojimo sistemas, užtikrinant tinkamą kreditorių ir skolininkų interesų pusiausvyrą.

Antrinės rinkos ir nemokumo sistemos taip pat jau buvo svarbi 2017 m. Tarybos neveiksnių paskolų problemos sprendimo veiksmų plano dalis⁷. Nepaisant didelės įgyvendinimo pažangos, Europos Parlamentas ir Taryba dar nepriėmė pagrindinių priemonių, visų pirma Komisijos pasiūlymo dėl Direktyvos dėl kredito administratorių, kredito pirkėjų ir užstato realizavimo⁸. Be to, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP) gali labai padėti vykdyti neveiksnių paskolų mažinimo reformas, visų pirma pagerinti nemokumo, teismines ir administracines sistemas, kuriomis grindžiamas veiksmingas neveiksnių paskolų pertvarkymas. Galiausiai bankai turėtų būti kuo labiau skatinami iniciatyviai, anksti bei konstruktyviai bendradarbiauti su savo skolininkais. Komisija, pasitelkdama techninės paramos priemonę⁹, toliau teiks paramą valstybėms narėms joms rengiant savo nacionalines sistemas ir stiprinant priežiūros institucijų gebėjimus spręsti augančio neveiksnių paskolų kiekio problemą.

Remiantis 2017 m. Tarybos veiksmų planu, reikia imtis papildomų tikslinių priemonių, siekiant spręsti COVID-19 pandemijos sukulto galimo neveiksnių paskolų susikaupimo vidutiniu laikotarpiu problemą. Todėl šiame komunikate Komisija siūlo

⁵ Europos Komisija, „2020 m. rudens ekonominė prognozė“.

Žr. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_20_2021.

⁶ To siekiant, priemonių reikėtų imtis nacionaliniu lygmeniu, o prireikus – ir Sąjungos lygmeniu.

⁷ ECOFIN Taryba, „Veiksmų planas neveiksnių paskolų problemai Europoje spręsti“, 2017 m. liepos mėn.

⁸ COM(2018) 135 final - 2018/063 (COD).

⁹ COM(2020) 409 final.

įvairių naujų priemonių, siekdama padėti spręsti būsimų neveiksnių paskolų srautų problemą.

Kadangi vis dar esama didelio neapibrėžtumo dėl COVID-19 laikotarpio ekonominės perspektyvos, svarbu įvertinti platesnį politikos priemonių rinkinį, siekiant pasirengti bet kokiems galimiems su pavieniais bankais susijusiems sunkumams. Šiuo tikslu šiame komunikate, remiantis Komisijos pateiktu turto valdymo bendrovių (TVB) steigimo projektu¹⁰, išdėstoma sistema, pagal kurią valstybės narės prireikus gali šalinti ekonominius COVID-19 padarinius. Tai apima, be kita ko, informaciją, kaip galimas prevencinių priemonių naudojimas, laikantis Sąjungos bankų pertvarkymo ir valstybės pagalbos sistemų, gali padėti mažinti COVID-19 poveikį ekonomikai, papildant fiskalinės paramos priemones, kurias valstybės narės skirtingu mastu taiko siekdamas padėti nukentėjusioms įmonėms.

Sprendžiant neveiksnių paskolų problemą svarbu užtikrinti, kad vartotojai, ypač pažeidžiami skolininkai, būtų tinkamai apsaugoti. Kalbant apie jau pateiktas priemones, visų pirma susijusias su kredito administratorių ir kredito pirkėjų rinka, Komisija pasiūlė, kad perduodant paskolą kitam investuotojui būtų išlaikyta apsauga, dėl kurios atitinkami skolininkai susitarė su pirminiu paskolą suteikusiu banku¹¹. Komisija taip pat palankiai įvertino geriausią praktikos pavyzdžius, dėl kurių susitarė finansų sektoriaus subjektai ir vartotojų bei verslo organizacijos ir kuriuose išdėstyta, kaip įvairūs rinkos dalyviai per krizę gali padėti piliečiams ir įmonėms¹². Atsižvelgdama į šį susitarimą, Komisija ketina surengti naują apskritojo stalo susitikimą, kad įvertintų paramos priemones, pasiūlytas per pirmąją pandemijos bangą valstybėse narėse, taip pat aptartų, koku mastu geriausia praktika buvo realiai taikoma ir ar ji pasiteisino siekiant vartotojams ir įmonėms padėti pasinaudoti nacionalinėmis paramos priemonėmis. Ateityje imdamasi papildomų veiksmų, Komisija toliau taikys sąžiningą, tvirtą ir nuosekliai vykdomą vartotojų apsaugos sistemą.

Siekdama užtikrinti, kad šiame komunikate išdėstyta strategija būtų įgyvendinama veiksmingai, Komisija įsteigs neveiksnių paskolų klausimų patariamąją grupę, sudarytą iš atitinkamų sektorių suinteresuotųjų subjektų ir vartotojų organizacijų atstovų. Ši grupė padės Komisijai įgyvendinti daugelį pasiūlytų veiksmų. Grupės tikslas būtų konsultuoti Komisiją dėl būsimų pasiūlymų.

¹⁰ SWD(2018) 72 *final*. Tai buvo vienas iš Komisijos priemonių, kuriomis įgyvendinami jos kompetencijai priklausantys 2017 m. Tarybos veiksmų plano elementai, rinkinio dokumentų. Jį kartu parengė Komisija, Europos Centrinis Bankas (ECB), Europos bankininkystės institucija (EBI) ir Bendra pertvarkymo valdyba (BPV). Jame paaiškinamos pagrindinės sėkmės užtikrinimo sąlygos ir leistinas tokių valstybės remiamų turto valdymo bendrovių modelis, atitinkantis ES teisinę sistemą, visų pirma Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyvą ir Bendro pertvarkymo mechanizmo reglamentą, kurie yra įsigalioję visa apimtimi ir kuriais siekiama apriboti valstybės kišimąsi, ir valstybės pagalbos taisykles.

¹¹ Žr. COM(2018) 135 *final*.

¹² „Best practices in relation to relief measures offered to consumers and businesses in the context of the COVID-19 crisis“, 2020 m. liepos 14 d.

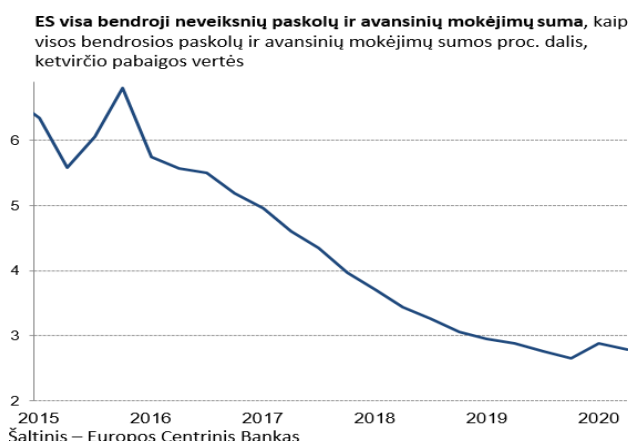
Žr. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/200714-best-practices-mitigate-impact-pandemic_en.pdf.

1. NAUJAUSI NEVEIKSNIŲ PASKOLŲ PADĖTIES POKYČIAI

Pastaraisiais metais laipsniškai gerėjusio neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykio dinamikos tendencija ES šiek tiek pasikeitė dėl COVID-19 pandemijos poveikio. Remiantis naujausiais duomenimis, daugiausia dėl sumažėjusio neveiksnių paskolų pardavimo ir restruktūrizavimo veiklos, taip pat dėl naujų įsipareigojimų neįvykdymo atvejų visų ES bankų bendrasis neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis pirmą kartą padidėjo – iki 2,9 proc. 2020 m. pirmą ketvirtį, palyginti su 2,6 proc. 2019 m. ketvirtą ketvirtį (žr. 1 diagramą). Taip pasibaigė bendra nuo 2014 m. ketvirto ketvirčio fiksuota mažėjimo tendencija. 2020 m. antrą ketvirtį vidutinis visų ES bankų neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis siekė 2,8 proc. Vertinant situaciją svarbiose įstaigose¹³, padėtis šiek tiek skiriasi, nes ES neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis 2020 m. antrą ketvirtį siekė 2,94 proc., t. y. šiek tiek sumažėjo, palyginti su 3,05 proc. 2020 m. pirmą ketvirtį ir 3,22 proc. 2019 m. ketvirtą ketvirtį. Atidėjinių rodiklis¹⁴ 2020 m. antrą ketvirtį gerokai ūgtelėjo – iki 63,4 proc. ir buvo 1,6 procentinio punkto didesnis, palyginti su ankstesniu ketvirčiu, ir 4,5 procentinio punkto didesnis nei tą patį ankstesnių metų ketvirtį. Visų ES bankų neveiksnių paskolų absoliučioji suma (bendroji vertė) sudaro 588 mlrd. EUR (2020 m. antras ketvirtis), palyginti su 585 mlrd. EUR 2020 m. pirmą ketvirtį ir 646 mlrd. EUR 2019 m. ketvirtą ketvirtį¹⁵. Iš 1 lentelės matyti, kad padėtis valstybėse narėse ir toliau labai skiriasi.

Pastaraisiais metais dėl ekonomikos augimo ir bankų, priežiūros institucijų ir politikos formuotojų ryžtingų veiksmų daugumoje valstybių narių padaryta džiuginanti pažanga. Tai padėjo sumažinti neveiksnių paskolų kiekį ir neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykį. Be to, Komisija toliau konstruktyviai bendradarbiavo su valstybėmis narėmis, kad bankams būtų galima pasiūlyti su kiekvienu konkrečiu atveju susijusių sprendimų, atitinkančių Sąjungos valstybės pagalbos ir bankų sąjungos krizių valdymo taisykles.

1 diagrama. Neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis ES

¹³ Kredito įstaigos, kurias tiesiogiai prižiūri ECB.

¹⁴ Šiuo rodikliu matuojama, kiek lėšų bankas atidėjo paskolų nuostoliams padengti. Šaltinis – ECB. Kadangi duomenų apie atidėjinius paskoloms nėra, ES atidėjinių rodiklis apskaičiuotas atsižvelgiant į visų skolos priemonių (paskolų ir skolos vertybinių popierių) vertės sumažėjimą ir neveiksnius paskolas.

¹⁵ Šaltinis – ECB.

Vis dėlto svarbu pripažinti, kad pastaraisiais metais gana tvirta ekonominė aplinka padėjo spręsti neveiksnių paskolų problemą keliose valstybėse narėse. Pastaraisiais mėnesiais dėl pandemijos ir susijusių izoliavimo priemonių neveiksnių paskolų kiekio mažėjimas sulėtėjo arba sustojo. Turimoje analizėje pabrėžiamos tam tikros susirūpinimą keliančios sritys, susijusios su paskolų grąžinimo pajėgumais, visų pirma MVĮ ir kai kuriuose konkrečiuose sektoriuose, kurie ypač nukentėjo dėl pandemijos¹⁶. Kol kas reaguojant į krizę nacionaliniu lygmeniu priimtose priemonės padėjo išvengti platesnio masto įsipareigojimų nevykdymo, susijusio su paskolų grąžinimu. Tai padėjo suvaldyti neveiksnių paskolų kiekio augimą. Tačiau neaišku, kokį poveikį skolininkams ir bankams turės priemonių, kurių imtasi krizei suvaldyti, panaikinimas. Be to, nors dėl įmonių rėmimo programų plataus taikymo masto keliose valstybėse narėse bankai buvo apsaugoti nuo nuostolių dėl COVID-19, bankai tapo pirmąja apsaugos priemone tose šalyse, kurios tokių programų neįgyvendino (arba įgyvendino tik mažesnio masto programas).

¹⁶ „The EU banking sector: First insights into the COVID-19 impacts“, EBI teminis pranešimas EBA/REP/2020/17 <https://eba.europa.eu/covid-19-placing-unprecedented-challenges-eu-banks>.

1 lentelė. Neveiksios paskolos ir atidėjiniai pagal valstybes nares¹⁷

	Bendroji neveiksnių paskolų ir avansinių mokėjimų suma (visos bendrosios neveiksnių paskolų ir avansinių mokėjimų sumos proc. dalis)		Privačiojo sektoriaus neveiksios paskolos* (privačiojo sektoriaus paskolų proc. dalis)		Visi atidėjiniai (paskolų nuostoliai** (visų abejotinių ir neveiksnių paskolų proc. dalis)	
	2020 m. II ketv.	2019 m. II ketv.	2020 m. II ketv.	2019 m. II ketv.	2020 m. II ketv.	2019 m. II ketv.
Austrija	2,0	2,3	2,8	3,1	76,5	69,6
Belgija	2,1	2,0	2,8	2,7	58,4	53,7
Bulgarija	6,7	6,9	10,0	10,5	60,6	61,2
Kroatija	5,3	6,9	8,3	10,3	86,7	74,2
Kipras	14,5	19,5	23,3	33,5	55,4	53,2
Čekija	1,6	1,8	3,0	3,4	82,2	69,0
Danija	2,0	1,9	2,4	2,2	45,4	42,1
Estija	2,1	1,8	2,1	2,3	55,7	42,4
Suomija	1,5	1,4	-	-	42,6	34,0
Prancūzija	2,3	2,6	3,4	3,6	66,2	64,8
Vokietija	1,2	1,3	2,0	2,0	89,0	85,3
Griekija	30,9	39,6	37,0	43,8	47,8	49,7
Vengrija	4,0	5,0	5,6	6,5	-	84,1
Airija	3,5	4,2	6,0	6,8	54,9	37,0
Italija	6,3	8,1	8,2	10,6	59,8	58,5
Latvija	5,3	5,4	5,6	7,5	41,0	38,8
Lietuva	2,7	2,2	2,8	3,0	47,3	36,4
Liuksemburgas	0,6	0,7	1,8	2,0	55,8	52,0
Malta	3,4	3,1	-	-	50,5	49,3
Nyderlandai	1,9	1,8	2,8	2,4	40,1	31,6
Lenkija	6,2	6,2	6,7	6,7	74,0	70,4
Portugalija	5,5	8,3	6,6	9,2	66,4	59,2
Rumunija	4,4	4,8	5,9	6,5	93,0	83,6
Slovakija	2,9	3,1	3,2	3,4	92,9	89,0
Slovėnija	3,2	4,5	4,5	5,9	80,1	74,6
Ispanija	2,9	3,4	4,0	4,4	69,4	63,8
Švedija	1,0	1,1	1,3	-	32,2	-
Europos Sąjunga	2,8	2,9	-	-	63,4	58,9

Šaltinis – ECB. Europos Komisijos skaičiavimai.

Atsižvelgiant į tai, kad ekonominėje aplinkoje įvyko staigus nuosmukis, bus labai svarbu, kad valstybės narės prireikus imtųsi tolesnių ryžtingų politikos veiksmų ir spręstų nacionalinių nemokumo sistemų problemas, kad bankai galėtų valdyti būsimą naujų neveiksnių paskolų srautą. Taip būtų sudarytos sąlygos kuo ryžtingiau spręsti neveiksnių paskolų problemą, o tai savo ruožtu neleistų neveiksnioms paskoloms vėl kauptis bankų balansuose. Todėl ir toliau bus svarbu, kad bankai tinkamai pripažintų ir valdytų neveiksnius paskolas¹⁸. Kuo greičiau bankai nustatys galimas neveiksnius paskolas ir sudarys atidėjinius joms dengti, tuo greitesnis ir sklandesnis bus neveiksnių paskolų pertvarkymo ir pardavimo procesas, taip išvengiant žalingų padarinių ateityje. Bankai taip pat turėtų būti skatinami anksti nustatyti skolininkų sunkumus ir prireikus aktyviai

¹⁷ Pastabos. Pateikti vidaus kredito įstaigų ir užsienio subjektų kontroliuojamų patronuojamųjų įmonių ir filialų skaičiai.

* ES, Suomijos, Maltos (2019 m. antro ketvirčio ir 2020 m. antro ketvirčio) ir Švedijos (2019 m. antro ketvirčio) šio sektoriaus duomenų neturima. Bulgarijos, Vokietijos ir Vengrijos šio sektoriaus duomenys turimi tik kaip balansinės vertės (t. y. bendra namų ūkių ir ne finansų bendrovių pozicija).

** Švedijos (2019 m. antro ketvirčio) ir Bulgarijos, Vokietijos, Vengrijos ir ES atidėjinių paskoloms duomenų neturima. Pastaraisiais atvejais skaičiai grindžiami visų skolos priemonių (t. y. paskolų ir skolos vertybinių popierių) vertės sumažėjimu. Vengrijos duomenų (2020 m. antro ketvirčio) nėra.

¹⁸ Žr. EBI dokumentą „Guidelines on management of non-performing and forborne exposures“, EBA/GL/2018/06.

bendradarbiauti su savo skolininkais laiku ir tinkamai imantis restruktūrizavimo veiksmų. Kalbant konkrečiai apie įmones, bankai turėtų gerinti gebėjimus greitai įvertinti savo skolos tvarkymo gebėjimų pokyčius ir diferencijuoti likvidumo ir mokumo poreikius.

2. FINANSINIŲ SUNKUMŲ PAVEIKTO TURTO ANTRINIŲ RINKŲ PLĖTOJIMAS

Gili ir likvidi finansinių sunkumų paveikto turto antrinė rinka suteiktų bankams galimybę sumažinti savo neveiksnių paskolų kiekį parduodant jas trečiosioms šalims investuotojams. Tai padėtų bankams sutelkti dėmesį į pagrindinę savo veiklą, nes bankų balansuose būtų atlaisvinta vietos naujam skolinimui, taip jiems suteikiant galimybių finansuoti ekonomikos atsigavimą. Reikėtų sudaryti palankesnes patekimo į rinką ir veiklos joje sąlygas, ypač mažesniems pardavėjams ir pirkėjams, kurie gali būti labai svarbūs neveiksnias paskolas pertvarkant vietos lygmeniu.

Labai svarbu greitai susitarti dėl 2018 m. kovo mėn. priimto Komisijos pasiūlymo dėl Direktyvos dėl kredito administratorių, kredito pirkėjų ir užstato realizavimo¹⁹. Šiuo pasiūlymu siekiama atverti rinkas ir kartu užtikrinti, kad parduodant paskolą skolininko apsauga visoje bendrojoje rinkoje nebūtų susilpninta, palyginti su pirminio paskolą suteikusių banko suteikta apsauga. Taip būtų užtikrinta, kad vartotojų apsaugos įsipareigojimai būtų vykdomi nepriklausomai nuo to, kaip pertvarkomos neveiksnios paskolos. Taryba susitarė dėl derybų dėl pasiūlymo įgaliojimų, tačiau Europos Parlamentas dar nėra pasirengęs pradėti tarpinstitucinių derybų.

Kad būtų užkirstas kelias naujam neveiksnių paskolų kaupimuisi bankų balansuose per ilgesnį laikotarpį, Komisija taip pat pasiūlė tikslinius bankų neveiksnių pozicijų²⁰ pakeitimo vertybiniais popieriais sistemos patobulinimus²¹. Komisija palankiai vertina 2020 m. gruodžio mėn. abiejų teisėkūros institucijų pasiektą susitarimą. Šie patobulinimai labai padės kovoti su COVID-19 krizės padariniais. Pašalinus esamas reguliavimo kliūtis ir iš dalies pakeitus pakeitimo vertybiniais popieriais sistemą, kad būtų atsižvelgta į specifines neveiksnių pozicijų pakeitimo vertybiniais popieriais ypatybes, kartu išlaikant aukštus prudencinius standartus, bankai galės plačiau naudotis šia priemone, kad išvalytų savo balansus nuo neveiksnių pozicijų.

2.1. Duomenų kokybės ir palyginamumo gerinimas

Tolesnis duomenų apie neveiksnias paskolas kokybės ir palyginamumo gerinimas būtų pagrindinis tokių neveiksnių paskolų antrinių rinkų kūrimo veiksmas. 2017 m. EBI parengti duomenų šablonai yra geras bendro neveiksnių paskolų sandorių duomenų rinkinio ES atskaitos taškas, palengvinantis išsamų finansinį patikrinimą ir neveiksnių paskolų sandorių vertinimą. Šiais šablonais siekiama sumažinti informacijos asimetriją ES neveiksnių paskolų rinkose ir jie galėtų būti bendro sandorių duomenų standarto atskaitos taškas, kad būtų galima palyginti neveiksnias paskolas, taip pat ir skirtingose jurisdikcijose.

¹⁹ COM (2018) 0135 *final* – 2018/063 (COD).

²⁰ Neveiksnios paskolos yra didesnio neveiksnių pozicijų rinkinio dalis. Pavyzdžiui, tokios pozicijos galėtų apimti ne tik paskolas, bet ir kitas skolos priemones, pavyzdžiui, skolos vertybinį popierių, išankstinį mokėjimą ir indėlį iki pareikalavimo.

²¹ COM(2020) 282 *final* ir COM(2020) 283 *final*.

Tačiau dėl savanoriško pobūdžio ir sudėtingumo rinkos dalyviai šių šablonų dar plačiai nenaudoja, todėl svarbu išnagrinėti, kaip būtų galima išplėsti jų naudojimo mastą. Todėl Komisija sieks 2021 m. pradžioje įgalinti EBI peržiūrėti šablonus, remiantis 2021 m. turėsimomis įvykti konsultacijomis su rinkos dalyviais – tiek su pirkėjais, tiek su pardavėjais. Atliekant peržiūrą turėtų būti siekiama geriau atskirti svarbius ir ne tokius svarbius duomenis remiantis praktine patirtimi, įgyta vykdant ankstesnius neveiksnių paskolų sandorius, ir reaguoti į pirkėjų poreikius kartu atsižvelgiant į esamus duomenis ir duomenų tvarkymo išlaidas pardavėjams. Šie elementai aiškiai nurodyti 2020 m. rugsėjo mėn. Komisijos apskritojo stalo diskusijoje su suinteresuotaisiais subjektais dėl neveiksnių paskolų. Bendras tos iniciatyvos įgyvendinimo laikas priklausytų nuo to, ar bus priimta siūloma direktyva dėl kredito administratorių ir kredito pirkėjų, nes tuomet peržiūrėtus, proporcingesnius ir paprastesnius EBI duomenų šablonus būtų galima paversti techniniais įgyvendinimo standartais.

Kad rinkos dalyviai plačiau naudotųsi šablonu ir taip pagerėtų duomenų palyginamumas ir kokybė, šablonas galėtų tapti privalomas iš pradžių tik dėl naujų neveiksnių paskolų, t. y. paskolų, kurios tampa neveiksniomis pasibaigus tam tikram terminui. Duomenų standartas būtų privalomas, tačiau galėtų būti šiek tiek lankstumo dėl duomenų laukelių, kuriuos reikia užpildyti. Šiuo atžvilgiu EBI, pasikonsultavusi su suinteresuotaisiais subjektais, turėtų pateikti gaires dėl to, kokia informacija laikoma svarbia. Be to, bankams neturėtų būti taikomos sankcijos, jei jie neturi neesminių duomenų. Taigi, antrinė neveiksnių paskolų rinka būtų geriausiai remiama nustatant privalomą šablono naudojimą, tačiau duomenų teikėjams būtų suteikta galimybė prireikus konkrečiuose neesminių duomenų laukeliuose duomenų neteikti.

2.2. Duomenų infrastruktūra

Siekdama padidinti rinkos skaidrumą duomenų detalumo lygmeniu, Komisija mano, kad būtų naudinga sukurti ES masto duomenų centrą. Toks centras veiktų kaip duomenų saugykla, kuria grindžiama neveiksnių paskolų rinka. Joje veiktų išsami elektroninė duomenų bazė (reguliariai atnaujinama), būtų vertinama informacija ir suteikiama prieiga rinkos dalyviams, visų pirma kredito pardavėjams, kredito pirkėjams, kredito administratoriams, neveiksnių paskolų pardavėjams ir privačioms neveiksnių paskolų sandorių platformoms. Centras būtų visos Europos masto bendradarbiavimo ir koordinavimo platforma²². Centras galėtų padėti nustatyti bendrą duomenų standartą (didinant EBI duomenų šablono, kaip standarto neveiksnių paskolų sandoriams vykdyti, naudojimą), atlikti duomenų kokybės patikras ir automatinį patvirtinimą, taip pat padėti pardavėjams pasirengti teikti duomenis.

Remdamasi viešomis konsultacijomis, kurias planuojama surengti 2021 m. pirmąjį pusmetį, Komisija išnagrinės kelias Europos lygmens duomenų centro sukūrimo galimybes ir nustatys, kokių veiksmų geriausia imtis toliau. Pavyzdžiui, viena iš

²² Būtų užtikrinta, kad toks bendradarbiavimas ir (arba) koordinavimas atitiktų ES antimonopolines taisykles, ypač kai tai susiję su keitimusi konfidencialia informacija.

galimybių galėtų būti sukurti duomenų centrą išplečiant esamos Europos duomenų saugyklos (EDS) įgaliojimus²³.

Europos lygmens duomenų centre būtų renkami ir saugomi nuasmeninti duomenys apie įvykdytus neveiksnių paskolų sandorius ir tokie duomenys apie sandorius po jų sudarymo ir pardavimo kainas būtų teikiami rinkos dalyviams²⁴. Taip rinkos dalyviams būtų suteikta galimybė sistemingai palyginti sandorius ir įgyti žinių apie faktinį turto įkainojimą ir rinkos likvidumą. Duomenų centre taip pat galėtų būti teikiama informacija apie investuotojus, jų pageidavimus ir profilius, taip pat bendra informacija apie teisminius procesus.

Be informacijos apie pačius sandorius, remiantis neveiksnių paskolų pirkėjų po sandorio sudarymo pateikta informacija apie turto, kurį jie nusipirko, pertvarkymo pinigų srautus būtų galima įgyti esminių žinių apie neveiksnių paskolų rinką²⁵. Pertvarkymo rezultatų duomenys yra pagrindinė vieša informacija, kurios rinkoje investuotojams šiuo metu trūksta. Visų pirma informacija apie susigrąžinimo ir išlaidų pinigų srautus padėtų priimti sprendimus investuotojams, besidomintiems panašiu turto, taip pat padėtų jiems nustatyti kainas, kurias jie nori mokėti, ir sumažinti neapibrėžtumą. Paskata neveiksnių paskolų pirkėjams pateikti šią informaciją *ex post* iš esmės būtų galimybė jiems gauti prieigą prie kitos informacijos, suteikiant jiems galimybę susipažinti su panašaus turto pertvarkymo rezultatais. Taip būtų nustatytas tam tikras orientyras ir pagerėtų sąžiningų kainų ir (arba) pasiūlymų apskaičiavimas būsimuose sandoriuose.

Tokiu būdu užtikrinti didesnę skaidrumą būtų labai svarbu siekiant prisidėti prie kainos susidarymo ir taip didinti rinkų veiksmingumą. Tai padėtų sumažinti dažnai didelį pirkimo ir pardavimo kainų skirtumą, kuris tebėra esminė kliūtis daugelio sandorių sudarymui. Bankai, kredito administratoriai, turto valdymo bendrovės ir galbūt kredito pirkėjai su duomenų centru keistųsi informacija apie sandorius ir turto veiksnumą po sandorio sudarymo. Savo ruožtu šie duomenų teikėjai gautų prieigą prie nuasmenintų duomenų ir duomenų centro teikiamų analitinių paslaugų. Tai svarbu, nes suinteresuotieji subjektai linkę teikti duomenis ir (arba) jais dalytis, kad galėtų gauti prieigą prie kitų duomenų. Jei tokius po sandorio sudarymo teikiamus duomenis būtų galima konsoliduoti vienoje vietoje, tai leistų sušvelninti šią problemą antrinėje rinkoje. Išsamūs duomenys apie susigrąžinimo normas ir pertvarkymo laiką pagal turto klasę, teisinį procesą ir jurisdikciją tikrai padėtų investuotojams plėsti savo veiklą visoje ES. Esamos duomenų kaupimo iniciatyvos aiškiai rodo, kad reikia papildomų pertvarkymo duomenų. Todėl duomenų centras šiuo atžvilgiu galėtų rinkai suteikti svarbios naudos, užtikrindamas didesnę skaidrumą ir teikdamas daugiau antrinės rinkos informacijos apie neveiksnius paskolas. Ši

²³ Europos duomenų saugykla (EDS) yra ECB sukurtos turto užtikrintų vertybinių popierių (ABS) paskolų lygio duomenų iniciatyvos dalis. Ji yra centralizuota pakeitimo vertybiniais popieriais duomenų saugykla, kurioje renkami, tvirtinami ir platinami išsamūs, standartizuoti ir konkrečios turto klasės paskolų lygio duomenys apie turtu užtikrintus vertybinius popierius ir privačius į dalis nesuskirstytų paskolų portfelius Europoje. Joje saugomi paskolų lygio duomenys ir atitinkami dokumentai investuotojams ir kitiems rinkos dalyviams. Jai suteikti siauri įgaliojimai ir neleidžiama konkuruoti su suinteresuotaisiais subjektais, daugiausia Europos bankais.

²⁴ Vėliau būtų galima išnagrinėti, kokiomis aplinkybėmis bankams (ir kitiems duomenų savininkams) būtų priimtina dalytis informacija apie neveiksnius paskolas iki sandorio sudarymo.

²⁵ Vykdomo pertvarkymo duomenimis galėtų būti dalijamasi pagal EBI neveiksnių paskolų duomenų šabloną arba ESMA neveiksnių paskolų pakeitimo vertybiniais popieriais šabloną. Šių portfelių duomenys galėtų būti teikiami taip pat kaip pakeitimo vertybiniais popieriais portfelių, todėl reikia labai nedaug pakoreguoti esamą duomenų infrastruktūrą.

iniciatyva turėtų atitikti ES bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą (BDAR) ir turėtų užtikrinti, kad trečiosioms šalims teikiama informacija būtų naudojama tik antrinei neveiksnių paskolų rinkai skatinti, o ne bankų balansų duomenims rinkti kitais tikslais (pvz., susijungimų ir įsigijimų procesams)²⁶.

2.3. Turimų duomenų šaltinių panaudojimas

Rinkos dalyviai gali būti aktyvesni ir dirbti veiksmingiau, jei jiems suteikta daugiau ir geresnių duomenų. Nuasmeninti duomenys, jei jie pakankamai išsamūs, gali būti naudojami naudingiems suvestiniams rodikliams gauti, papildant apibendrintą informaciją, kurią bankai, laikydamiesi EBI parengtų standartų, jau pateikė atskleisdami informaciją pagal 3 ramstį²⁷. Siekiant optimizuoti išteklius, informacijos teikimas galėtų būti naudingai integruotas į esamą EBI duomenų vienetų modelį, o jo tvarka – nustatyta glaudžiai bendradarbiaujant su kompetentingomis institucijomis.

Iš tikrųjų jau yra keli duomenų šaltiniai, kurie galėtų būti pagrindas rengti reguliarias ataskaitas dėl apibendrintos informacijos, kuri būtų prieinama antrinės rinkos dalyviams. Informaciją renkantys ir saugojantys subjektai pasirūpintų ataskaitų teikimu, todėl būtų išvengta papildomos atskaitomybės naštos, tenkančios, pvz., bankams. 2021 m. pradžioje Komisija kartu su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais išnagrinės, kaip šiuos esamus duomenų rinkinius būtų galima sutelkti ir pateikti rinkos dalyviams tinkamai apibendrintomis formomis, kad būtų užtikrintas bankų ir skolininkų konfidencialumas. Taip būtų pasiektas greitas rezultatas mažomis sąnaudomis. Jei duomenys būtų pakankamai išsamūs, naujiems investuotojų prieinama informacija galėtų būti tinkamesnė ir pagerėtų investuotojų galimybės vykdyti veiklą šalyse, kurios nepriskirtos jų pagrindinei kompetencijai²⁸. Be to, Komisija išnagrinės, kaip būtų galima plėtoti Europos lygmens duomenų centro ir šių duomenų šaltinių bendradarbiavimą ir ryšius.

Pagrindiniai esamų duomenų šaltinių pavyzdžiai:

- ECB analitinis kredito duomenų rinkinys („Analytical Credit Dataset“, „AnaCredit“), kuriame renkami ir platinami neapibendrinti kredito rizikos duomenys ES bankų sektoriuje.
- Pakeitimo vertybiniais popieriais duomenų saugyklos, kuriose centralizuotai renkami ir saugomi įrašai apie pakeitimo vertybiniais popieriais priemones ir pagrindinį turtą. Todėl jie turi gerus paskolų lygmens duomenis, iš kurių neveiksnių paskolų antrinės rinkos dalyviai taip pat gali gauti vertingų žinių.
- Bankų teikiami duomenys apie susigrąžinimo laiką ir normas (bendrosios ir grynosios susigrąžinimo išlaidos): atsižvelgdama į 2020 m. rugsėjo 24 d. Kapitalo

²⁶ Duomenys taip pat turėtų būti nuasmeninti, kaip apibrėžta Bendrajame duomenų apsaugos reglamente (BDAR). BDAR 26 konstatuojamojoje dalyje paaiškinama, kada duomenis galima laikyti anonimiškais.

²⁷ Bazelio sistemos 3-iajame ramstyje nustatyti išsamūs viešo informacijos atskleidimo reikalavimai, kuriais rinkos dalyviams siekiama suteikti pakankamai informacijos, kad jie galėtų įvertinti tarptautiniu mastu veikiančio banko reikšmingą riziką ir kapitalo pakankumą.

²⁸ Pavyzdžiui, informacija apie susigrąžinimo normas ir pertvarkymo laiką pagal NUTS 3 lygio regionus, skolininkų rūšis (įmonė, asmuo) ir turto klasę (pvz., neužtikrintas, užtikrintas gyvenamosios arba komercinės paskirties nekilnojamojo turto pagal skirtingus paskolų ir turto vertės santykio intervalus).

rinkų sąjungos (KRS) veiksmų planą²⁹, Komisija pirmiausia įvertins galimybę periodiškai teikti informaciją, kiek įmanoma naudojantis esamais duomenų vienetais.

Galiausiai 2021 m. pirmąjį pusmetį Komisija konsultuosis su suinteresuotaisiais subjektais dėl galimos 3 ramsčio informacijos atskleidimo reikalavimų pagal KRR peržiūros. Papildomos atskleistinos informacijos, kuri naudinga rinkoms, pavyzdžiai gali būti pradelstų įsipareigojimų įvykdymo rodiklis, susigrąžinimo laikas, susigrąžinimo norma ir kt. Tokios papildomos informacijos atskleidimas neturėtų sudaryti bankams nepalankių sąlygų, nes ją atskleidžiant galėtų dar labiau padidėti skaidrumas neveiksnių paskolų srityje, o tai naudinga antrinėms rinkoms. Atsižvelgiant į galimą sutapimą su neveiksnių paskolų duomenų šablonais, EBI būtų prašoma išsamiai išnagrinėti šį klausimą, kad būtų užtikrintas veiksmingas ir proporcingas informacijos atskleidimo reikalavimų rengimas.

2.4. Pardavimo procesas laikantis optimalaus įvykdymo principo

Komisija, bendradarbiaudama su EBI ir konsultuodamasi su kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, iki 2021 m. trečio ketvirčio siektų parengti neveiksnių paskolų pardavėjams skirtas gaires. Be kita ko, būtų parengtos rekomendacijos dėl to, kas yra su sandoriais antrinėse rinkose susijęs pardavimo procesas laikantis optimalaus įvykdymo principo. Tai paskatintų gerus pardavimo procesus apskritai ir galėtų padėti visų pirma mažesniems bankams ar pardavėjams, kurie gali turėti mažiau patirties antrinės rinkos sandorių srityje. Gairėse galėtų būti nurodytos tam tikros sąlygos, kaip padėti užtikrinti sėkmingą rezultatą, kurios, be kita ko, galėtų būti tokios: užtikrinti nediskriminacinį / neutralų pardavimo procesą; būtina plataus masto reklama; sudarytas bendras išsamaus patikrinimo medžiagos rinkinys; pasiūlymai priimami elektroniniu būdu; naudojami EBI duomenų šablonai ir kt. Rinkos dalyviai nebūtų įpareigoti laikytis šiame dokumente nurodytų rekomendacijų, kurios būtų naudojamos kaip gerų pardavimo procesų gairės.

Gairėse taip pat galėtų būti pateikta informacija apie galimą neveiksnių paskolų sandorių platformų pridėtinę vertę pardavimo procese. Tai galėtų padėti bankams, ypač mažesniems, nuspręsti, ar naudoti sandorių platformas ir ar jas naudoti savo tikslams siekti. Todėl šis pardavimo procesas laikantis optimalaus įvykdymo principo galėtų netiesiogiai paskatinti naudotis tokiais platformomis.

2.5. Reguliavimo kliūčių bankams perkant neveiksnius paskolas šalinimas

Viena iš likusių kliūčių neveiksnius paskolas antrinėje rinkoje perkantiems bankams yra susijusi su įsigyto turto, kurio atžvilgiu yra neįvykdytų įsipareigojimų, reguliavimo tvarka ir rizikos koeficientais, kuriuos bankai turi taikyti apskaičiuodami kapitalo reikalavimus pagal standartizuotą kredito rizikos vertinimo metodą. KRR 127 straipsnyje nustatyta, kad jeigu dėl daugiau kaip 20 proc. neužtikrintos pozicijos, dėl kurios įsipareigojimai neįvykdyti, yra suformuoti atidėjiniai ir (arba) tas dydis nurašytas, rizikos koeficientas turėtų būti 100 proc., kitais atvejais – 150 proc. Tačiau į apskaitą galima

²⁹ Komisijos komunikatas „Kapitalo rinkų sąjunga žmonėms ir įmonėms. Naujas veiksmų planas“, COM(2020) 590 final. Žr. 11/B veiksmą.

įtraukti tik pačios įstaigos atliktus atidėjinius ir (arba) nurašymus (vadinamuosius kredito rizikos koregavimus), o ne vertės sumažinimus, į kuriuos atsižvelgiama nustatant pozicijos sandorio kainą. Praktikoje dėl to gali susidaryti padėtis, kai neveiksnių paskolų pirkėjai toms pačioms neužtikrintoms neveiksnioms paskoloms turi taikyti didesnę rizikos koeficientą, nei taikė pardavėjas. Išsprendus šį klausimą daugiausia naudos gautų mažesni bankai, perkantys neveiksnius paskolas, įskaitant kai kuriuos specializuotus neveiksnių paskolų pirkėjus, turinčius banko licenciją, nes jie paprastai taiko standartizuotą kredito rizikos vertinimo metodą. Ši priemonė padėtų didinti pirkėjų konkurenciją.

2021 m. pradžioje Komisija ketina kartu su EBI parengti tinkamą metodą, pagal kurį įsigyto turto, kurio atžvilgiu yra neįvykdytų įsipareigojimų, rizikos koeficientas būtų sumažintas iki tinkamo lygio. Toks metodas turėtų derėti su bendra reguliavimo sistema ir prireikus turėtų būti nustatytos tinkamos apsaugos priemonės, kad būtų išvengta nepakankamo rizikos įvertinimo.

3. TURTO VALDYMO BENDROVĖS

Turto valdymo bendrovės yra naudingos tam tikrais aspektais sprendžiant neveiksnių paskolų problemą. Jos yra labai veiksminga priemonė konkrečiomis aplinkybėmis, t. y. kai sumažėjusios vertės turtas daro poveikį didelei vidaus bankų sistemos daliai ir daugiausia apima paskolas, užtikrintas komercinės paskirties nekilnojamuoju turtu, ir dideles įmonių pozicijas. Pagrindinis jų tikslas – pašalinti neveiksnius paskolas iš bankų balansų ir iš jų gauti didžiausią vertę vykdant aktyvų pertvarkymą ir atkuriant turto kainas laikui bėgant.

Svarbu pažymėti, kad turto valdymo bendrovės gali būti privačios arba (iš dalies) valstybės finansuojamos. Net jei jų veikla (iš dalies) finansuojama valstybės lėšomis, tai nebūtų valstybės pagalba, jei būtų galima manyti, kad valstybė veikia panašiai kaip rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis ūkio subjektas. Galimybė sukurti turto valdymo bendrovę pasinaudojant valstybės pagalba neturėtų būti laikoma įprastu sprendimu, nes turto valdymo bendrovės gali būti įvairių formų ir gali būti struktūrizuotos ir finansuojamos keliais būdais. Turto valdymo bendrovės gali būti decentralizuotos, taikančios tikslingus, konkrečioms bankams skirtus metodus. Turto valdymo bendrovės taip pat gali būti steigiamos nacionaliniu lygmeniu. Tokios nacionalinės turto valdymo įmonės gali įgyti ir sutelkti patirtį, pasinaudoti masto ekonomijos ir kreditorių koordinavimo aukštesniu lygmeniu privalumais ir padėti nukentėjusiems bankams, kurie susiduria su sunkumais valdydami savo neveiksnius paskolas. Tai padėtų bankams perorientuoti dėmesį į skolinimą gyvybingoms įmonėms ir namų ūkiams. Pastaraisiais metais įvairios valstybės narės ne tik steigė turto valdymo bendroves, bet ir sėkmingai įgyvendino keletą kitų su sumažėjusios vertės turtu susijusių priemonių. Kitos galimos su sumažėjusios vertės turtu susijusios priemonės, be kita ko, yra pačių bankų iniciatyvos, pakeitimu vertybiniais popieriais grindžiamos priemonės, garantijos arba turto apsaugos sistemos (TAS), taip pat vienam ar keliems bankams bendros *ad hoc* turto valdymo bendrovės. Turto valdymo bendrovių ir TAS tikslai yra panašūs ir gali vieni kitus papildyti, taip suteikiant galimybę taikyti specialiai pritaikytus metodus konkrečiu sumažėjusios vertės turto atveju valstybėje narėje. Šiuo atžvilgiu kai kurios valstybės narės jau taiko sisteminio pakeitimo vertybiniais popieriais sprendimus, pavyzdžiui, *Garanzia sulla Cartolarizzazione delle Sofferenze* (GACS) programą Italijoje ir „Hercules“ programą Graikijoje, pagal kurias valstybės pagalba neteikiama, kurios buvo sėkmingos ir kurias vykdant planuojami nauji sandoriai.

Turto valdymo bendrovės turėtų turėti pakankamai finansinių pajėgumų nuostolių padengimo ir (arba) nuosavo kapitalo požiūriu, kad galėtų reikšmingai prisidėti sprendžiant su COVID susijusių neveiksnių paskolų problemą. Todėl, kai svarstoma galimybė nacionaliniu lygmeniu steigti turto valdymo bendroves, pažymėtina, kad joms nuo pat pradžių reikėtų skirti didelį finansinį paketą. Valstybės finansuojamų turto valdymo bendrovių atveju toks finansavimas greičiausiai būtų užtikrinamas nuosavo kapitalo injekcija, kartu teikiant garantijas dėl turto valdymo bendrovės finansavimo. Rengiant projektą reikėtų apsvarstyti rinkos finansavimą neteikiant garantijų ir, jei įmanoma, pirmenybė turėtų būti teikiama tokiam, o ne valstybės garantuojamam finansavimui. Vis dėlto, net jei būtų galima pritraukti privatų kapitalą ir finansavimą, daugeliu atvejų greičiausiai būtų reikalingas didelis valstybės finansavimas, o tam reikėtų atlikti vertinimą dėl valstybės pagalbos.

Nacionalinės turto valdymo bendrovės gali būti steigiamos atsižvelgiant į šalies bankų sektoriaus poreikius. Turto perimetras galėtų būti apibrėžtas taip, kad būtų kuo labiau padidintas potencialas ir susigražinama kuo didesnė vertė. Šis lankstumas dėl turto perimetro turėtų būti nustatytas Komisijos turto valdymo bendrovių projekto gairėse, nes kai kurias turto klases sunkiau valdyti ir gali būti sudėtinga iš jų susigražinti vertę. Turto, kuris turi būti perduotas turto valdymo bendrovei, aprėptis visada turėtų būti plėtojama taip, kad nebūtų pakenkta bendram turto valdymo bendrovės veiksmingumui.

Siekiant paskatinti nacionalinių turto valdymo bendrovių bendradarbiavimą ir sukurti vertingą sinergiją, ES lygmeniu būtų galima sukurti tarpvalstybinį tinklą. Nacionalinės turto valdymo bendrovės galėtų keistis geriausia praktika ir patirtimi, įgyvendinti duomenų ir skaidrumo standartus ir prireikus koordinuoti kreditorių veiksmus. Todėl dėl šio tinklo galėtų padidėti bendras nacionalinių turto valdymo bendrovių veiksmingumas visoje ES.

Daugiausia tokio bendradarbiavimo nauda būtų gaunama pasinaudojus masto ekonomijos privalumais tvarkant informaciją. Galima manyti, kad pirmiau minėtas Europos lygmens duomenų centras galėtų būti naudojamas kaip speciali nacionalinių turto valdymo bendrovių koordinavimo ir bendradarbiavimo platforma. Be to, susiejus turto valdymo bendroves su duomenų centru būtų galima užpildyti kai kurias dideles duomenų spragas ir padidinti rinkos skaidrumą. Tai svarbu, nes turto valdymo bendrovės turi daug duomenų, kurie galėtų būti naudingi platesnei rinkai. Todėl nacionalinės turto valdymo bendrovės galėtų rinkti ir skelbti su neveiksniomis paskolomis susijusius (iki sandorio sudarymo teikiamus) duomenis standartine forma, kad būtų užtikrintas didesnis rinkos skaidrumas, kartu laikantis BDAR reikalavimų. Per Europos lygmens duomenų centrą atskleidus turto valdymo bendrovių valdomas neveiksnius paskolas ir jų pertvarkymo rezultatus būtų suteikta galimybių investuotojams ir sandorių platformoms veiksmingiau konkuruoti dėl turto valdymo bendrovių turto ir tiksliau nustatyti neveiksnių paskolų kainą. Be to, turto valdymo bendrovės prireikus gali bendrai siekti sukurti bendrą sandorių platformą Europos lygmeniu. Atsižvelgiant į tai, kad daugelis pavienių turto valdymo bendrovių pačios kuria tokias platformas, kad sudarytų geresnes pardavimo sąlygas ir pasiektų daugiau investuotojų, šias pastangas būtų galima sujungti, kad būtų sukurta viena sandorių platforma, skirta prie jos prisijungusių turto valdymo bendrovių vykdomai pardavimo veiklai. Taip galėtų būti užtikrintas dar geresnis bendradarbiavimas su atitinkamomis paslaugas teikiančiomis trečiosiomis šalimis.

Tinklo metodo teikiama nauda priklauso nuo nacionalinių turto valdymo bendrovių homogeniškumo laipsnio ir jų skaičiaus. Pirma, kiekviena nacionalinė turto valdymo bendrovė turėtų būti tinkamai sukurta, kad būtų užtikrintas tinklo veiksmingumas. Su turto valdymo bendrovių struktūra, veikla ir praktika ir kt. susiję skirtumai gali turėti didelį neigiamą poveikį galimam turto valdymo bendrovių bendradarbiavimui. Todėl Komisija aktyviai skatins tinkamai įgyvendinti turto valdymo bendrovių projektą šiais klausimais. Antra, mažesnis nacionalinių turto valdymo bendrovių skaičius galėtų trukdyti užtikrinti tam tikrą teigiamą tinklo poveikį, kurį galėtų lemti tvirtesnis turto valdymo bendrovių bendradarbiavimas. Vis dėlto vis tiek būtų naudinga šias turto valdymo bendroves susieti su Europos lygmens duomenų centru. Tokiu atveju jos galėtų juo naudotis tarpusavyje derindamos veiksmus ir bendradarbiaudamos, kad dalytųsi geriausia patirtimi ir informacija apie investuotojus, skolininkus ir administratorius. Turto valdymo bendrovės galėtų geriau suprasti valstybių narių veiklos rezultatų, susijusių su lėšų susigrąžinimu, skirtumus, kad būtų galima įgyti įvairios patirties lyginant šiose jurisdikcijose sėkmingai įgyvendintas priemones ir trūkumus.

Komisija yra pasirengusi padėti to pageidaujančioms valstybėms narėms sukurti nacionalines turto valdymo bendroves³⁰ ir kartu su esamomis nacionalinėmis turto valdymo bendrovėmis, ECB ir EBI išnagrinės, kaip būtų galima užtikrinti sinergiją ir bendradarbiavimą sukuriant ES nacionalinių turto valdymo bendrovių tinklą³¹. Jei iniciatyvos imtųsi kelios valstybės narės, tinklas galėtų būti kuriamas palaipsniui, priklausomai nuo to, kaip greitai ir kiek bankai nukentėtų skirtingose valstybėse narėse.

4. NEMOKUMO, SKOLŲ IŠIEŠKOJIMO IR SKOLŲ RESTRUKTŪRIZAVIMO SISTEMOS

Artimiausiu metu Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą skubiai pasiekti susitarimą dėl pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto³² dėl pagreitinoto neteisminio užstato realizavimo sistemos minimalaus suderinimo taisyklių, iš šios procedūros visiškai pašalinant vartotojus. Nors Taryba suteikė derybų įgaliojimus, tarpinstitucinės derybos dar nepradėtos. Atsižvelgiant į tai, kad ši priemonė padėtų gaivinti ekonomiką, nes MVĮ būtų sudarytos palankesnės sąlygos gauti bankų finansavimą, jos priėmimas turėtų būti laikomas prioritetu.

Paskolų įsipareigojimų vykdymo užtikrinimo sistemų lyginamoji analizė (kuri buvo 2017 m. Tarybos neveiksnių paskolų veiksmų plano dalis) yra baigta³³. Atsižvelgiant į tai, surinkti duomenys apie susigrąžinimo normą ir trukmę, kai bankai praktikoje bando užtikrinti neveiksnių paskolų įsipareigojimų vykdymą valstybėse narėse. Analizės rezultatai atskleidžia tam tikras nemokumo pasekmes, susijusias su vėlavimais ir vertės susigrąžinimu nacionalinėse bylose bankų paskolų įsipareigojimų vykdymo užtikrinimo požiūriu.

³⁰ Turto valdymo bendrovių projekte paaiškinama, kaip turto valdymo bendrovė gali būti įsteigta pagal dabartinę krizių valdymo sistemą ir valstybės pagalbos taisykles, tačiau tie patys principai gali būti taikomi ir TAS, pagal kurias teikiamos neveiksnių paskolų garantijos. Komisija yra pasirengusi konsultuoti valstybes nares konkrečiais su tuo susijusiais klausimais.

³¹ Būtų užtikrinta, kad toks tinklas atitiktų ES antimonopolines taisykles, visų pirma dėl keitimosi konfidencialia informacija.

³² COM (2018) 0135 final – 2018/063 (COD).

³³ „Report on the benchmarking of national loan enforcement frameworks“, EBA/Rep/2020/29.

Reaguodama į Komisijos kvietimą teikti rekomendacijas, EBI rinko duomenis iš visų valstybių narių bankų, kurie savanoriškai teikė duomenis, pagerino imties reprezentatyvumą ir duomenų kokybę nacionalinėse kompetentingose institucijose. Galutinėje ataskaitoje pateikiama daug naudingų duomenų, įskaitant susigrąžinimo normas, susigrąžinimo laiką ir susigrąžinimo išlaidas pagal šalis ir turto klases, nors kai kurių valstybių narių duomenys buvo mažiau reprezentatyvūs.

Analizė suteikia galimybę geriau įvertinti valstybių narių teisinės sistemos veiksmingumą, kiek tai susiję su banko paskolų įsipareigojimų neįvykdymu arba nemokiais skolininkais. Kaip nurodyta 2017 m. neveiksnių paskolų problemos sprendimo veiksmų plane, konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose daugiau dėmesio turėtų būti skiriama nemokumo sistemų tobulinimui, ypač tose šalyse, kuriose yra daug neveiksnių paskolų.

Atsižvelgdama į atliekant analizę įgytą patirtį ir su duomenų prieinamumu susijusią patirtį, Komisija atidžiai išnagrinės, ar tikslinga reguliariau atlikti lyginamąją nemokumo analizę³⁴. KRS veiksmų plane siūloma imtis veiksmų, kuriais būtų galima reguliariai rinkti duomenis (remiantis ataskaitų teikimo įpareigojimais), siekiant šiuos rezultatus panaudoti Europos semestre. Ypatingas dėmesys bus skiriamas tam, kad būtų išvengta nereikalingos naštos bankams.

Direktyvos (ES) 2019/1023 dėl prevencinio restruktūrizavimo sistemų³⁵ perkėlimas į nacionalinę teisę taip pat turėtų padėti užkirsti kelią neveiksnių paskolų kaupimuisi. Sustiprinus prevencinio restruktūrizavimo sistemas būtų užtikrinta, kad veiksmų būtų imamasi anksčiau, nei įmonės neįvykdys savo skolinių įsipareigojimų, taip padedant sumažinti riziką, kad paskolos taps neveiksniomis ciklinio nuosmukio laikotarpiais, ir sušvelninant neigiamą poveikį finansų sektoriui. Tuo pačiu metu negyvybingos įmonės, neturinčios galimybių išlikti, turėtų būti kuo greičiau likviduotos. Valstybės narės ne vėliau kaip 2021 m. liepos 17 d. priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos³⁶.

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP) bus skatinamos ir remiamos neveiksnių paskolų kiekio mažinimo reformos, visų pirma siekiant didinti nacionalinių nemokumo sistemų ir administracinių bei teisminių sistemų veiksmingumą, be kita ko, pasitelkiant pajėgumus didinančias investicijas. Tai bus ypač svarbu valstybėms narėms, kurių reformų poreikiai šiose srityse nustatyti 2019 m. ir 2020 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose per Europos semestrą.

³⁴ Tokio pobūdžio informacija nėra priežiūros informacija. Be to, bet koks bankams keliamas reikalavimas teikti informaciją kompetentingoms institucijoms, net jei tai ne priežiūros ataskaitų teikimas siaurąja prasme, turės būti vertinamas atsižvelgiant į naštą, kuri jau nustatyta pagal esamus priežiūros ataskaitų teikimo reikalavimus.

³⁵ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1023 dėl prevencinio restruktūrizavimo sistemų, skolų panaikinimo ir draudimo verstis veikla ir priemonių restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui didinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2017/1132 (Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyva).

³⁶ Pagal 34 straipsnio 2 dalį valstybės narės, kurios susiduria su ypatingais sunkumais įgyvendindamos šią direktyvą, gali pasinaudoti galimybe įgyvendinimo laikotarpį pratęsti ne daugiau nei vienais metais. Valstybės narės apie poreikį pasinaudoti šia galimybe Komisijai praneša ne vėliau kaip 2021 m. sausio 17 d. (kai kurios valstybės narės jau yra paprašiusios tokio pratęsimo).

Lyginamosios analizės rezultatai taip pat yra vienas iš elementų, kuriais turėtų būti remiamasi rengiant teisėkūros ar ne teisėkūros priemones dėl tikslinės nacionalinių nebankinių nemokumo sistemų konvergencijos pagal naująjį KRS veiksmų planą. Pagal tokią iniciatyvą siūlomomis priemonėmis būtų sprendžiami nemokumo procedūrų aspektai, kurie buvo įvardyti kaip kliūtys tarpvalstybinėms investicijoms. Kaip paskelbta 2020 m. Kapitalo rinkų sąjungos veiksmų plane, Komisija sieks, kad būtų tikslingai suderinti arba suartinti esminiai materialinės nemokumo teisės aspektai, pavyzdžiui, aplinkybės, kada pradedamos nemokumo procedūros, reikalavimų eiliškumas, ieškiniai dėl jų pripažinimo negaliojančiais, nemokaus skolininko turto nustatymas ir atsekimas bei turto vertinimas. Komisija, *inter alia*, taip pat remsis ankstesnio 2016 m. lyginamojo tyrimo dėl materialinės nemokumo teisės ES rezultatais, kuriame atskleista, kad nacionalinės nemokumo sistemos labai skiriasi, ir iškelti klausimai, kuriuos ES teisės aktų leidėjas turėtų išnagrinėti³⁷, ir bendradarbiaus su nepriklausomų ekspertų grupe. Ižanginis poveikio vertinimas paskelbtas 2020 m. lapkričio mėn.³⁸; po to vyks viešos konsultacijos, o techninį darbą taip pat atliks ekspertų grupė.

5. NEVEIKSNIŲ PASKOLŲ PROBLEMOS SPRENDIMAS PO COVID-19 PANDEMIJOS PAGAL ES BANKŲ KRIZIŲ VALDYMO IR VALSTYBĖS PAGALBOS SISTEMAS

5.1. Prevencinės viešosios paramos priemonės dėl COVID-19

Nors ES bankų sektoriaus padėtis apskritai yra daug tvirtesnė nei 2008 m., o galimą COVID-19 poveikį šiam sektoriui sušvelnina kelios politikos priemonės, tiek reagavimo į pandemijos poveikį nacionalinės politikos priemonėmis mastas, tiek tokio poveikio mastas visuose ekonomikos sektoriuose yra įvairūs. Todėl turimos analizės rodo bendrą ES bankų sektoriaus atsparumą pandemijos sukeltai įtampai^{39 40}, tačiau taip pat rodo, kad pablogėjus padėčiai kai kuriems bankams gali tekti imtis veiksmų⁴¹.

Todėl valdžios institucijoms gali prireikti imtis veiksmų, kad būtų išvengta kliūčių ekonomikos atsigavimui po COVID. Rinkos priemonės turėtų išlikti pirmosiomis ir svarbiausiomis neveiksnių paskolų problemos sprendimo priemonėmis, o šiame komunikate išdėstyta strategija siekiama palengvinti jų įgyvendinimą ir išnaudoti visą jų potencialą. Tačiau, jei bus požymių, kad dėl pandemijos poveikio bankams gali kilti sunkumų ir finansinio stabilumo problemų, viršijančių esamų rinkos priemonių pajėgumą, pagal Sąjungos bankų krizių valdymo⁴² ir valstybės pagalbos⁴³ sistemas tokiomis ypatingomis

³⁷ Paskelbta: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/insolvency_study_2016_final_en.pdf

³⁸ Žr. <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12592-Enhancing-the-convergence-of-insolvency-laws->.

³⁹ EBI teminis pranešimas EBA/REP/2020/17.

⁴⁰ ECB pažeidžiamumo dėl COVID-19 analizė, <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ssm.pr200728~7df9502348.en.html>

⁴¹ ECB pažeidžiamumo dėl COVID-19 analizė.

⁴² Direktyva 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema (OL L 173, 2014 6 12, p. 190–348), ir Reglamentas (ES) Nr. 806/2014, kuriuo nustatomos kredito įstaigų ir tam tikrų investicinių įmonių pertvarkymo vienodos taisyklės ir vienoda procedūra, kiek tai susiję su bendru pertvarkymo mechanizmu ir Bendru pertvarkymo fondu (OL L 225, 2014 7 30, p. 1–90).

aplinkybėmis galima teikti prevencinę viešąją paramą, kad būtų sudarytos sąlygos toliau skolinti realiajai ekonomikai, remti atsigavimą ir sušvelninti krizės socialinį poveikį.

Kaip Komisija pripažino 2020 m. kovo mėn. komunikate⁴⁴, bankams tenka labai svarbus vaidmuo kovojant su COVID-19 krizės padariniais – išlaikyti kreditų srautą į ekonomiką. Parama bankų sektoriui siekiama skatinti tolesnį ekonominės veiklos finansavimą ES. Įgyvendindamos politikos priemonės realiajai ekonomikai remti (taikydamos moratoriumus, garantijas ir kt.), daugelis valstybių narių netiesiogiai apsaugojo bankus nuo galimų kredito nuostolių. Panašiai tiesioginė valstybių narių prevencinė viešoji parama bankų sektoriui, kuris būtų tvirtas, jeigu nebūtų COVID-19 sukrėtimo, būtų siekiama kuo labiau sumažinti galutines mokesčių mokėtojų išlaidas ir galimą poveikį realiajai ekonomikai. Be to, taikant Sąjungos bankų krizių valdymo ir valstybės pagalbos sistemas būtų užtikrinta, kad bet kokia parama išliktų tikslinė ir ribota ir dėl jos nebūtų gelbėjami bankai, kurie gyvybingumo problemų jau turėjo iki COVID-19 krizės. Įstaigų, kurios žlunga arba gali žlugti, atveju Sąjungos krizių valdymo sistemoje numatytos tam tikros priemonės, įskaitant gelbėjimo privačiomis lėšomis priemonę pertvarkymo atveju.

Valstybių narių taikomos prevencinės priemonės likvidumui arba kapitalui remti gali būti įvairių formų kaip alternatyvūs arba vienas kitą papildantys sprendimai. Parama kapitalui gali būti tiesioginė kapitalo injekcija, tačiau ji gali būti teikiama ir kitokio pobūdžio priemonėmis, kurios gali padėti išsaugoti skolinimo kanalą. Visų pirma, Komisija savo turto valdymo bendrovių projekte jau patvirtino, kad prevencinės priemonės gali būti naudojamos siekiant finansuoti neveiksnių paskolų perdavimą turto valdymo bendrovėms, jeigu tokiais sandoriais siekiama tų pačių kapitalo injekcijų tikslų ir jie atitinka tas pačias sąlygas, kaip ir TAS atveju, t. y. valstybės garantijos banko balanse esančio turto portfeliui. Todėl TAS taip pat galima įgyvendinti kaip prevencines priemones pagal Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyvą (BGPD)⁴⁵, atsižvelgiant į atitinkamas apsaugos priemones, kurių reikia siekiant užtikrinti atitiktį taikytiniams teisiniams reikalavimams, kaip paaiškinta turto valdymo bendrovių projekte.

5.2. Prevencinių priemonių taikymas pagal BGPD ir valstybės pagalbos sistemą

Sąjungos krizių valdymo sistemoje numatytos priemonės, skirtos žlungančioms arba galinčioms žlugti įstaigoms, įskaitant, pertvarkymo atveju, akcininkų ir kreditorių gelbėjimą privačiomis lėšomis. Paprastai tai taikoma bet kuriam bankui, kuriam reikalinga nepaprastoji viešoji finansinė parama, kad būtų išsaugotas jo gyvybingumas, likvidumas ar mokumas. Tačiau BGPD pripažįstama, kad esama išimtinių atvejų, kai nepaprastosios viešosios finansinės paramos poreikis nereiškia, kad įstaiga žlunga arba gali žlugti. Išimties išvardytos BGPD 32 straipsnio 4 dalies d punkto i–iii papunkčiuose. Visų pirma, nuosavų lėšų injekcija į mokią įstaigą arba kapitalo priemonių pirkimas iš jos kapitalo trūkumui, susidariusiam dėl testavimo nepalankiausiomis sąlygomis, turto kokybės patikrinimų ar

⁴³ Sistema, nustatyta SESV 107, 108 ir 109 straipsniais ir reglamentais, taip pat visais Sąjungos teisės aktais, įskaitant gaires, komunikatus ir pranešimus, pateiktus arba priimtus pagal SESV 108 straipsnio 4 dalį arba 109 straipsnį.

⁴⁴ Komisijos komunikatas „Laikinoji valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti reaguojant į dabartinį COVID-19 protrūkį, sistema“, 2020/C 91 I/01, ir vėlesni pakeitimai.

⁴⁵ Direktyva 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema (OL L 173, 2014 6 12, p. 190–348).

lygiaverčių veiksmų, padengti savaime nereiškia, kad įstaiga žlunga arba gali žlugti, jeigu taip laikinai atitaisomas didelis kurios nors valstybės narės ekonomikos sutrikimas ir išsaugomas finansinis stabilumas.

Priemonė gali būti taikoma tik mokiems bankams. Mokumo sąlygą turi įvertinti kompetentinga institucija ir ji turėtų būti įvykdyta pradėdant taikyti priemonę.

Komisija mano, kad per COVID-19 krizę gali būti taikoma BGPD 32 straipsnio 4 dalies d punkto iii papunktyje nustatyta išimtis. Ši išimtis galėtų būti taikoma bankams, kurie yra finansiškai gyvybingi, tačiau jiems poveikį gali daryti visai sistemai būdingas įvykis, pavyzdžiui, ES arba valstybės narės masto krizė. Šios nuostatos tikslas – leisti valstybėms narėms suteikti įstaigoms laikiną kapitalo rezervą, kad būtų galima reaguoti į sunkias nepalankias sąlygas, siekiant padidinti pasitikėjimą bankų sektoriumi ir sustiprinti finansinį stabilumą. Laikinojoje valstybės pagalbos priemonių, skirtų realiajai ekonomikai remti, sistemoje⁴⁶ Komisija jau pripažino, kad COVID-19 krizė yra didelis ekonomikos sutrikdymas, kuris gali patekti į 2013 m. Bankų komunikato⁴⁷ taikymo sritį. Priemonėms, kurių imamasi tokiems dideliems ekonomikos sutrikimams atitaisyti, gali būti taikoma BGPD numatyta išimtis.

Paramos priemonės suma nustatoma remiantis testavimu nepalankiausiomis sąlygomis arba lygiaverčiais veiksmais. Kaip numatyta BGPD 32 straipsnio 4 dalies d punkte, priemonė taikoma tik mokioms įstaigoms ir tik tuo atveju, jei yra galutinai patvirtinta pagal Sąjungos valstybės pagalbos sistemą, laikantis nusistovėjusios Komisijos praktikos. Taikytiną metodiką turi nustatyti institucijos, atliekančios testavimą nepalankiausiomis sąlygomis arba lygiaverčius veiksmus. Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis arba lygiaverčių veiksmų galiojimo laikotarpis iš esmės yra vieni metai. Paprastai Komisija yra linkusi daryti prielaidą, kad įstaigų ataskaitos yra teisingos. Tačiau ji gali prašyti, kad kompetentinga institucija, suteikdama valstybės pagalbą, kiekvienu konkrečiu atveju atliktų papildomus patikrinimus, siekdama patvirtinti, kad nėra paslėptų tikėtinų arba patirtų nuostolių (pvz., susijusių su netinkamu klasifikavimu arba nepakankamais paskolų atidėjiniais testavimo nepalankiausiomis sąlygomis galutinę datą)⁴⁸. 2020 m. liepos mėn. ECB jau užbaigė bankų sąjungos pažeidžiamumo analizę. Tokios analizės rezultatais galėtų būti remiamasi kaip ataskaitos tašku vertinant kapitalo trūkumus, dėl kurių taikomos paramos priemonės pagal BGPD 32 straipsnio 4 dalies d punkto iii papunktį⁴⁹. Panašūs argumentai būtų taikomi testavimui nepalankiausiomis sąlygomis, pavyzdžiui, 2021 m. ES masto

⁴⁶ Komisijos komunikatas „Laikinoji valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti reaguojant į dabartinį COVID-19 protrūkį, sistema“, 2020/C 91 I/01, ir vėlesni pakeitimai.

⁴⁷ Komisijos komunikatas dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo nuo 2013 m. rugpjūčio 1 d. bankams skirtoms priemonėms finansų krizės sąlygomis paremti, OL C 216, 2013 7 30, p. 1–15.

⁴⁸ Nebūtų reikalaujama atimti nuostolių, į balansą įtrauktų nuo lygiaverčių veiksmų atlikimo galutinės datos iki priemonės taikymo datos, jei galima pagrįstai daryti išvadą, kad finansinės ataskaitos yra teisingos ir kad nėra paslėptų tikėtinų ar patirtų nuostolių, įstaiga yra moki ir pagrįstai manoma, kad tikėtini arba patirti nuostoliai buvo visiškai padengti privačiomis lėšomis nedarant prielaidos, kad mokumo riba buvo viršyta. Tačiau jeigu kompetentinga institucija nustato paslėptus tikėtinius arba patirtus nuostolius, kuriuos lemia neteisingas klasifikavimas arba nepakankami atidėjiniai testavimo nepalankiausiomis sąlygomis arba lygiaverčių veiksmų galutinę datą, jie turėtų būti atimti iš prevencinio rekapitalizavimo sumos.

⁴⁹ Pažeidžiamumo analizė neprilygsta testavimui nepalankiausiomis sąlygomis arba turto kokybės patikrinimui, bet galėtų būti laikoma lygiaverčiu veiksmu.

testavimui nepalankiausiomis sąlygomis, arba veiksams, kuriuos nacionalinės kompetentingos institucijos arba ECB gali atlikti pagal tą pačią arba panašią metodiką⁵⁰.

Valstybės pagalbos požiūriu valstybės garantijos banko balanse esančio turto portfeliui ir neveiksnių paskolų perleidimas valstybės remiamai turto valdymo bendrovei laikomi sumažėjusios vertės turto priemonėmis (SVTP), kurioms taikomos Komisijos gairės dėl valstybės pagalbos bankams⁵¹. Visų pirma, kad būtų suderinama su taikomomis valstybės pagalbos taisyklėmis, neveiksnių paskolų perleidimo kaina paprastai negali viršyti realiosios ekonominės vertės (REV), kuri turėtų parodyti ilgalaikę turto ekonominę vertę remiantis pinigų srautais ir ilgesniais terminais⁵², kuriuos turi įvertinti nepriklausomi ekspertai.

Komisija įvertins, ar nustatant realiąją ekonominę vertę būtų galima taikyti supaprastintą metodą. Taip bus atsižvelgta į griežtesnius kapitalo ir nuostolių padengimo reikalavimus, bankų taikomus apskaitos standartus ir priežiūros institucijų atliekamą atidėjinių politikos vertinimą.

6. IŠVADOS

Priklausomai nuo ekonomikos atsigavimo formos ir greičio bei laipsniško paramos įmonėms ir namų ūkiams priemonių nutraukimo, dėl COVID-19 krizės bankų turto kokybė, o savo ruožtu – jų skolinimo pajėgumai gali pablogėti. Istorija parodė, kad geriausia anksti ir ryžtingai spręsti neveiksnių paskolų problemą, kartu užtikrinant patikimą vartotojų apsaugą, kad bankų sektorius galėtų atlikti savo vaidmenį remiant ekonomikos atsigavimą.

Remiantis 2017 m. Tarybos pateiktomis priemonėmis, reikia papildomų struktūrinių priemonių, kad būtų sprendžiama galimo neveiksnių paskolų kaupimosi vidutiniu laikotarpiu problema. Šiame komunikate pateikiama ES masto strategija, siekiant numatyti būsimą neveiksnių paskolų susikaupimą bankų balansuose ir kartu užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą. Strategijoje daugiausia dėmesio skiriama rizikos mažinimui (t. y. anksti sprendžiant neveiksnių paskolų problemą, taip išvengiant jų galimo naujo kaupimosi bankų balansuose ateityje), taigi ir tikslui užtikrinti, kad bankai galėtų remti ekonomikos atsigavimą. Šis naujas požiūris grindžiamas veiksmais, kuriems 2017 m. pritarė finansų ministrai ir kuriais užbaigiami kai kurie dar neįgyvendinti elementai. Įgyvendinant tokių požiūrį šie veiksmai bus pagrindas tolesnėms priemonėms. Visos šios priemonės papildytų viena kitą ir būtų veiksmingesnės, jei būtų įgyvendinamos kartu.

Komisija yra pasirengusi teikti paramą valstybėms narėms pagal techninės paramos priemonę, be kita ko, šiose srityse: i) rengiant nacionalines neveiksnių paskolų strategijas; ii) stiprinant priežiūros institucijų gebėjimus spręsti didėjančio neveiksnių paskolų kiekio problemą; iii) kuriant nacionalines turto valdymo bendroves, atsižvelgiant į turto valdymo bendrovių projektą ir geriausią patirtį; iv) kuriant ir tobulinant priežiūros duomenų valdymo

⁵⁰ Kad būtų nustatyti scenarijai, atliekant bet kokią naują testavimą nepalankiausiomis sąlygomis arba lygiaverčius veiksmus reikėtų atsižvelgti į jų atlikimo metu vyraujančias aplinkybes.

⁵¹ Kaip nustatyta Sumažėjusios vertės turto komunikate (SVTK): Komisijos komunikatas dėl sumažėjusios vertės turto tvarkymo Bendrijos bankų sektoriuje, OL C 72, 2009 3 26, p. 1–22.

⁵² Žr. SVTK 40 punktą.

struktūrą bei diegiant inovacijas priežiūros technologijų („SupTech“) srityje ir v) tobulinant sistemas, kuriomis reglamentuojamas skolų išieškojimas, nemokumas ir skolų restruktūrizavimas.

Komisija ragina Europos Parlamentą, Tarybą ir valstybes nares užtikrinti, kad neveiksnių paskolų problemos sprendimo strategija būtų koordinuotai įgyvendinama Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis. Ji ragina skubiai priimti jau pasiūlytas priemones, be kita ko, pasiūlymą dėl Direktyvos dėl kredito administratorių, kredito pirkėjų ir užstato realizavimo. Komisija taip pat ragina konstruktyviai remti šiame komunikate išdėstytų priemonių įgyvendinimą ir valstybėms narėms iniciatyviai šalinti bet kokius nacionalinių sistemų trūkumus. Tai padėtų bankams pasirengti kuo veiksmingiau valdyti galimai didėsią neveiksnių paskolų kiekį.

Nors struktūrinių politikos priemonių imamasi visos ekonomikos atžvilgiu, Sąjungos bankų krizių valdymo ir valstybės pagalbos sistemose numatytos priemonės konkreitiems sunkumams, kurių gali kilti bankų sektoriuje dėl COVID-19, spręsti. Visų pirma gyvybingiems bankams gali būti taikomos prevencinės rekapitalizavimo priemonės siekiant reaguoti į galimą COVID-19 poveikį ir sudaryti sąlygas bankų sektoriui toliau dalyvauti įveikiant krizę.